

ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ТЕХНОЛОГІЙ
КИЇВСЬКИЙ ІНСТИТУТ ВОДНОГО ТРАНСПОРТУ ІМЕНІ ГЕТЬМАНА
ПЕТРА КОНАШЕВИЧА-САГАЙДАЧНОГО

ФАКУЛЬТЕТ СУДНОВОДІННЯ

КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ
ДИСЦИПЛІН

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Викладач	Гоголь Оксана Василівна
Навчальна дисципліна	Психологія сексуальності
Офіційна назва освітньої програми	«Практична психологія», «Психологія бізнесу»
Рівень вищої освіти	перший бакалаврський
Галузь знань	05 «Соціальні і поведінкові науки»
Спеціальність	053 «Психологія»
Обсяг дисципліни в кредитах ECTS	3
Статус дисципліни (обов'язкова, вибіркова)	Вибіркові компоненти циклу професійної підготовки
Мета вивчення дисципліни	Метою освоєння дисципліни є формування категоріального апарату психології сексуальності, вивчення історії виникнення і розвитку психологічних уявлень про сексуальність та основні розділи й особливості досліджень психології сексуальності.
Інтегральна компетентність, загальні компетентності, спеціальні (фахові) компетентності	Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики.

	Загальні компетентності ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним. ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення. Спеціальні (фахові, предметні) компетентності: СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології. СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків. СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел. СК5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій. СК11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ТЕМАМИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І.

Формування і розвиток знань із психології сексуальності

ТЕМА 1. Тема 1. Психологія сексуальності як галузь психології.

Предмет психології сексуальності. Методи психологічного дослідження сексуальності. Технічне забезпечення психологічних досліджень сексуальності. Етичні особливості досліджень сексуальності. Міждисциплінарні зв'язки психології сексуальності.

ТЕМА 2. Формування, розвиток знань та основні напрямки сучасної психології сексуальності.

Інтимне життя людини обумовлене не лише взаємозв'язком біологічних і психологічних факторів, а й впливом соціально-культурного середовища. Статеві стосунки завжди привертали до себе увагу і були в центрі багатьох дискусій. Оцінки "морально/аморально", "правильно/неправильно" у різних народів та в різні часи були неоднаковими. Тривалий час негативно позначалися на інтимному та сексуальному житті людини заборони, хибні уявлення про норму й аномалії. Розуміння сексуальності як чогось непристойного гальмувало вивчення цієї сфери, породжувало

численні помилкові тлумачення та висновки, У жодній науковій галузі не виникало стільки псевдонаукових тверджень і тлумачень, перекручень, як у дослідженнях людської сексуальності. Причинами цього часто були досвід, упередження дослідників або вплив суспільної думки.

Розвиток знань про сексуальність пройшов кілька етапів: доісторичний етап, етап спостереження та накопичення знань, етап досексологічних знань та етап сексологічних знань.

ТЕМА 3. Анатомо-фізіологічні основи сексуальності людини.

Зрозуміти всю складність феномену сексуальності неможливо без вивчення його фізіологічної основи, тобто функцій статевих органів. Однак поширеність інформації про секс, зацікавленість нею не допомогли багатьом людям подолати незнання будови та принципів функціонування статевих органів. Немало їх відчуває ніяковість, коли про це заходить мова. Іноді таке незнання призводить до курйозів, психологічних травм. Обізнаність допомагає уникнути чи позбутися хибних уявлень про секс, краще зрозуміти психологічні особливості сексуальної поведінки, підвищити власну сексуальність, пізнати природу і суть статевих розладів.

ТЕМА 4. Цикл сексуальної реакції.

На підставі понад 10 000 лабораторних спостережень за сексуальною активністю 382 жінок та 312 чоловіків В.-Х. Мастерс і В. Джонсон описали сексуальну реакцію людини як цикл, що складається із таких фаз: збудження, плато, оргазм та вивільнення. Він є лише моделлю, оскільки, за словами дослідників, виокремлені фази є досить довільними, не завжди чітко відмежованими одна від одної, сильно варіюють у різних людей або в однієї людини у різний час. Крім того, фізіологічні процеси, пов'язані із сексуальною реакцією, є не просто фізичними змінами, відірваними від думок і почуттів, а складовою свідомої участі в сексуальній реакції особистості.

Цикл сексуальної реакції зазвичай розвивається в певній послідовності, однак його схема може змінюватися. Іноді збудження наростає дуже сильно і швидко призводить до оргазму. Воно може наростати і повільно, упродовж кількох годин, унаслідок чого інші частини циклу здаються швидкоплинними. Стадія плато не завжди призводить до оргазму, бо сильне збудження, що характеризує цю фазу, може розвіятися, і людина повертається до початкової стадії циклу, а в разі припинення сексуальної стимуляції можливе навіть повернення до незбудженого стану.

ТЕМА 5. Оргазм, як феномен та психофізіологічна складова сексуального життя особистості.

Оргазм (грец. orgasmos, від orgay - палаю пристрастю) - раптові ритмічні скорочення м'язів у зоні таза та інших ділянках тіла, що ефективно знімають сексуальну напругу; психічні відчуття, які супроводжують цей процес.

Оргазм є особливо жагучим відчуттям, що завершує статевий акт або форму статевої активності, яка його замінює. За характером процесів він є результатом складної взаємодії структур, розташованих на тазовому,

спинному, діенцефальному (анат. diencephalon - проміжний мозок) та корковому (кора головного мозку) рівнях.

За часом оргазм найкоротша фаза сексуальної реакції і триває зазвичай усього кілька секунд, упродовж яких ритмічні скорочення створюють сильні фізичні відчуття, що змінюються швидким розслабленням. У психологічному аспекті оргазм - період насолоди і безтурботності. Думки людини, яка його переживає, звернені на себе, зосереджені на відчутті всього, що відбувається.

ТЕМА 6. Копулятивний цикл.

Дослідники сексуальності часто описують цикл сексуальної реакції людини, послуговуючись поняттям "копулятивний цикл", беручи за основу результати досліджень В.-Х. Мастерса та В. Джонсон.

Копулятивний (лат. copulatio - тісний зв'язок) цикл - весь комплекс проявів, які спостерігаються у людини в процесі інтимної близькості.

Іноді це поняття вживають як синонім поняття "статевий акт", однак воно є більш містким, оскільки охоплює низку важливих проявів, порушення яких унеможлиблює здійснення статевого акту.

ТЕМА 7. Сексуальна поведінка.

Сексуальність людини реалізується через її сексуальну поведінку, яка передбачає активність, певну систему дій у задоволенні сексуальних потреб. Вона має не лише біологічну, а й соціально-культурну зумовленість, може по-різному контролюватися свідомістю, спричинювати різні наслідки для її суб'єкта й осіб, на які вона спрямовується.

ТЕМА 8. Сексуальні фантазії.

У різних ситуаціях і за різних обставин можуть виникнути сексуальні фантазії - самі по собі (сексуальні мрії) або під час сексуальних дій (мастурбація, статевий контакт з партнером).

Іноді людина спеціально викликає такі уявлення, щоб відволіктися від нудного заняття або викликати збудження. Фантазії можуть мимовільно з'являтися у свідомості під дією певних думок і почуттів. У деяких людей під впливом сексуальних фантазій виникає оргазм. Цей процес називають психологічним онанізмом. Психологічний онанізм - фантазування на сексуальну тематику з переживанням оргазму без мастурбації та будь-яких інших маніпуляцій із статевими органами.

Дефіцит еротичних фантазій часто виникає на фоні слабого сексуального потягу, низької збудливості.

Сексуальні фантазії є позитивним аспектом сексуальності. Вони збуджують, стимулюють, викликають оргазм та інтерес до сексу. Однак не всі сексуальні фантазії є приємними. Деякі з них можуть спричинити неспокій, здивування, навіть шокувати. Іноді вони виникають повторно, у свідомості людини, викликаючи відчуття провини, збентеження. Зазвичай вони пов'язані з уявленнями таких ситуацій, поведінки, які людина вважає аномальними. Неспокій від них може бути настільки сильним, що придушуватиме всі сексуальні почуття, фантазії. Це може спричинити зниження статевої активності, статеві розлади.

Програмні результати навчання

ПР1. Аналізувати та пояснювати

	психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання. ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань. ПР3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань. ПР4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел. ПР15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку. ПР16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.		
Форми поточного та підсумкового контролю	<i>Види занять:</i> лекції, практичні заняття <i>Методи навчання:</i> пояснювально-ілюстративний метод; метод проблемного викладу, евристична бесіда, групова дискусія, арт-вправи, ігрові техніки, кейс-метод. <i>Формою підсумкового контролю з дисципліни є залік, що приймається за тестами, які включають теоретичні та практичні питання.</i>		
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ			
Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамен, залік) Підсумкові бали = Загальна кількість балів (перед + Кількість балів за навчальної дисципліни підсумковим контролем) підсумковим контролем			
ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS			
Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
			«Відмінно» - теоретичний зміст курсу

90 - 100	Відмінно (зараховано)	A	освоений цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.
80 – 89	Добре (зараховано)	B	« Дуже добре » - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального, робота з двома – трьома незначними помилками.
75 – 79		C	« Добре » - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками, або з однією – двома значними помилками.
65 – 74	Задовільно (зараховано)	D	« Задовільно » - теоретичний зміст курсу освоєний не повністю, але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять помилки, робота з трьома значними помилками.
60 – 64		E	« Достатньо » - теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана, або якість виконання деяких з них оцінена числом балів, близьким до мінімального, робота, що задовольняє мінімум критеріїв оцінки.
21 – 59	Незадовільно	FX	« Умовно незадовільно » - теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні

	(не зараховано)		практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконана, або якість їхнього виконання оцінена числом балів, близьким до мінімального, при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки.
1 – 20		F	«Безумовно незадовільно» - теоретичний зміст курсу не освоєний, необхідні практичні навички роботи не сформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ПСИХОЛОГІЯ СЕКСУАЛЬНОСТІ

Основна

1. Исаев Д.Н., Каган В.Е. Психогигиена пола у детей: (Руководство для врачей). Л.: Медицина, 1986. – 336 с.
2. Кон И.С. Введение в сексологию.-М.: Медицина, 1989. – 336 с.
3. Кочарян Г.С., Кочарян А.С. Психотерапия сексуальных расстройств и супружеских конфликтов.- М.: Медицина, 1994. – 224 с.
4. Крадохвил С. Психотерапия семейно-сексуальных дисгармоний.-М.: Медицина, 1991. – 344 с.
5. Общая сексопатология. Руководство для врачей / Под ред. Г. С. Васильченко. – М. : Медицина, 1977. – 488 с.
6. Частная сексопатология (Руководство для врачей) В 2-х томах / Под ред. Г. С. Васильченко. – М. : Медицина, 1983. – Т. I. – 304 с.
7. Частная сексопатология (Руководство для врачей) В 2-х томах / Под ред. Г. С. Васильченко. – М. : Медицина, 1983. – Т. II. – 352 с.
8. Кочарян А.С. Личность и половая роль.-Х.: Основа, 1996. – 127 с.
9. Каприо Ф.С. Многообразие сексуального поведения.- М.:Артания, 1995. – 351 с.
10. Мастерс и Джонсон о любви и сексе: в 2 ч. / У. Мастерс, В. Джонсон, Р. Колодны; Пер. с англ. Н. М. Пивоваренок, Е. А. Яблочкиной. - СПб. : СП"Ретур", 1991. - Ч. 1. - 264с.
11. Мастерс и Джонсон о любви и сексе: в 2 ч. / У. Мастерс, В. Джонсон, Р. Колодны; Пер. с англ. Н. М. Пивоваренок, Е. А. Яблочкиной. - СПб. : СП"Ретур", 1991. - Ч. 2. - 296с.

12. Кришталь В.В., Григорян С.Р. Сексология в 4 частях. – Харьков: Академия сексологических исследований, 1999. – 1152 с.
13. Современная сексология: энциклопедия / под. общ. ред. В.А. Доморацкого. – Минск : Беларусь. Энциклопедия имя П. Броуки, 2008. – 384.: ил.
14. Кочарян Г.С. Современная сексология. – К.: Ника-Центр, 2007. – 400 с.
15. Полный справочник сексопатолога. – М.: изд-во Эксмо, 2006. – 576 с.

Допоміжна

1. Здравомыслов В.И., Анисимова З.Е., Либих С.С. Функциональная женская сексопатология. Алма-Ата: Казахстан, 1985. – 272 с.
2. Старович З. Судебная сексология. - М.:Юрид. лит-ра., 1991. – 333 с.
3. Свядоц А.М. Женская сексопатология. – Кишинев: Штиинца, 1991. – 184 с.
4. Практика сексуальной психотерапии: пер. с нем. / И. Кемпер; ред. и авт. предисл. Е. Б. Моргунов. - М. : Культура : Прогресс, 1994. – Т. 1: Формы работы. – 1994. – 288 с. : ил.
5. Практика сексуальной психотерапии: пер. с нем. / И. Кемпер; ред. и авт. предисл. Е. Б. Моргунов. - М. : Культура : Прогресс, 1994. – Т.2: Результаты и материалы. – 1994. – 192 с.